

Sygn. akt II USKP 233/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący)

SSN Krzysztof Rączka

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Poznaniu
z udziałem zainteresowanego S. P.

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 5 października 2022 r.,

skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z dnia 27 listopada 2019 r., sygn. akt III AUa 1212/18,

1. oddała skargę kasacyjną,

**2. zasądza od A. P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych [...] Oddziału w Poznaniu kwotę 240 (dwieście
czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 kwietnia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Poznaniu, na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 8 ust. 6 pkt 1, art. 8 ust. 11, art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 4, 5, art. 14 ust. 1-2a, art. 18 ust. 9-10 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1009 ze zm.; dalej ustawa systemowa) stwierdził, że A. P. u płatnika S. P.:

- podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność od 5 września 2015 r.,

- podlegała dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność od 1 października 2015 r. do 31 października 2015 r., od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r., od 1 sierpnia 2016 r. do 31 sierpnia 2016 r. od 1 października 2016 r.,

- nie podlegała dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność od 5 września 2015 r. do 30 września 2015 r., od 1 listopada 2015 r. do 31 grudnia 2015 r., od 1 kwietnia 2016 r. do 31 lipca 2016 r. od 1 września 2016 r. do 30 września 2016 r.

Wyrokiem z 18 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zmienił powyższą decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż A. P. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek Kancelaria- S. P. od 5 września 2015 r. (pkt 1) oraz zasądził od organu rentowego na rzecz odwołującej się kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, wyrokiem z dnia 27 listopada 2019 r., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w punkcie 1. i poprzedzając go decyzję w części i ustalił, że A. P. podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresach: od 5 września 2015 r. do 30 września 2015 r., od 1 listopada 2015 r. do 31 grudnia 2015 r., od 1 kwietnia 2016 r. do 31 lipca 2016 r., od 1 września 2016 r. do 30 września 2016 r.; oddalił apelację A. P. w pozostałej części i rozstrzygnął o kosztach postępowania.

W sprawie ustalono, że płatnik składek adwokat S. P. od 1 sierpnia 2013 r. prowadzi działalność gospodarczą Kancelarię Adwokacką-adwokat S. P. z siedzibą w P.. W dniu 29 czerwca 2015 r. A. K. (obecnie P.) zawarła z płatnikiem składek umowę o pracę na czas nieokreślony na stanowisku prawnika w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem w kwocie 1.750 zł brutto miesięcznie. Miejscem wykonywania pracy była siedziba płatnika składek przy ul. [...] w P.. Do zadań pracownika należało między innymi przygotowanie pism procesowych, przygotowanie umów i opinii prawnych, bieżąca obsługa klientów Kancelarii oraz powierzonych spraw, obsługa sekretariatu, prowadzenie korespondencji mailowej, analizowanie dokumentów oraz przeglądanie orzecznictwa. Odwołująca się sporządzała projekty pism procesowych i opinii, które następnie podpisywał płatnik składek. Odwołująca się nie posiadała uprawnień do podpisywania pism procesowych. Reprezentowała również jako aplikant adwokacki płatnika składek przed sądami. Odwołująca się miała sporadyczny kontakt z klientami kancelarii. Nie udzielała samodzielnie porad prawnych.

Wszystkie czynności odwołująca się wykonywała jako prawnik, działając na rzecz płatnika składek, pod jego kierunkiem i nadzorem. Nie mogła prowadzić samodzielnie spraw i udzielać pełnomocnictw. Kontakt z klientami Kancelarii miał wyłącznie płatnik składek. W dniu 5 września 2015 r. odwołująca się zawarła związek małżeński z płatnikiem składek. Uchwałą z dnia 19 października 2012 r. odwołująca się została wpisana na listę aplikantów adwokackich Okręgowej Rady Adwokackiej w P., zaś ślubowanie aplikanckie złożyła 17 grudnia 2012 r. W chwili zatrudnienia u płatnika składek, odwołująca się odbywała aplikację adwokacką. Do 31 grudnia 2015 r. posiadała uprawnienia aplikanta adwokackiego. Z dniem 1 stycznia 2016 r. odwołująca się utraciła status aplikanta adwokackiego z uwagi na zakończenie aplikacji adwokackiej. W dniach 15-18 marca 2016 r. uzyskała wynik pozytywny z egzaminu adwokackiego. W dniu 14 kwietnia 2016 r. została wpisana na listę adwokatów. Z dniem 1 lipca 2016 r. odwołująca się uzyskała status adwokata niewykonywającego zawodu, który zachowała do chwili obecnej. Od 14 kwietnia 2016 r. do 1 lipca 2016 r. nie wykonywała zawodu adwokata. Od 1 stycznia 2016 r. odwołująca się wykonywała wyłącznie czynności wynikające z umowy o pracę oraz czynności sekretaryjne. Jako prawnik nie mogła samodzielnie

występować przed sądem, podpisywać umów z klientami, uzyskiwać pełnomocnictwa do ich reprezentowania czy podejmowania samodzielnych decyzji w przedmiocie prowadzonych przez kancelarię spraw. Odwołującą się - bez uprawnień aplikanta adwokackiego - nie mogła zastępować adwokata przed sądami, organami ścigania, organami państwowymi, samorządowymi i innymi instytucjami. Wszystkie czynności merytoryczne nie były wykonywane przez odwołującą się samodzielnie. Odwołującą się, pomimo uzyskania uprawnienia do wykonywania zawodu adwokata, nigdy tego zawodu nie wykonywała. Nigdy nie założyła działalności gospodarczej, nie świadczyła pomocy prawnej jako adwokat oraz nie posiadała ubezpieczenia OC z tytułu wykonywania zawodu adwokata. Wobec zawarcia związku małżeńskiego przez odwołującą się z płatnikiem składek organ rentowy uznał odwołującą za osobę współpracującą z płatnikiem składek. Płatnik składek opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe za odwołującą się jak za pracownika, niekiedy z opóźnieniem, licząc się z konsekwencjami tych opóźnień - jak dla składek opłacanych za pracownika. Płatnik składek złożył dokumenty rozliczeniowe za okres od czerwca 2015 r. do lipca 2016 r. za odwołującą się jako pracownika.

Pismem z 5 października 2016 r. organ rentowy zobowiązał płatnika składek do zmiany kodu ubezpieczenia na właściwy dla osoby współpracującej. Wnioskiem z 2 listopada 2016 r. płatnik składek dokonał zmiany kodu ubezpieczenia odwołującej się z pracownika na osobę współpracującą. Płatnik składek dokonał korekty kodu ubezpieczenia za okres od września 2015 r. do września 2016 r., zgłaszając odwołującą się do ubezpieczeń jako osobę współpracującą.

Decyzją z 5 grudnia 2016 r. organ rentowy odmówił odwołującej się prawa do zasiłku chorobowego związanego z ciążą za okres od 31 października 2016 r. do 28 listopada 2016 r., wskazując, że przed powstaniem niezdolności do pracy odwołująca się nie miała dziewięćdziesięciodniowego okresu ubezpieczenia chorobowego.

A. P., pismami z 17 listopada 2016 r., z 2 grudnia 2016 r. oraz z 10 grudnia 2016 r., złożyła wniosek o wyrażenie przez organ rentowy zgody na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za miesiące: wrzesień 2015 r., październik 2015 r., listopad 2015 r., grudzień 2015 r., marzec 2016 r.,

kwiecień 2016 r., maj 2016 r., czerwiec 2016 r., lipiec 2016 r., wrzesień 2016 r. Pismem z 12 stycznia 2017 r. organ rentowy poinformował odwołującą się, że zgoda na opłacenie po terminie składek za listopad 2015 i grudzień 2015 r., kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, wrzesień 2016 r. nie została wyrażona z uwagi na znaczne opóźnienia w opłacaniu składek. O powyższym poinformowano również płatnika składek.

Pismem z 30 stycznia 2017 r. odwołująca się wniosła o wydanie decyzji stwierdzającej, że jako pracownik u płatnika składek S. P. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 29 czerwca 2015 r. do dnia dzisiejszego. W przypadku nieuwzględnienia wniosku odwołująca się wniosła o wydanie decyzji o okresach podlegania przez nią dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.

Pismem z 7 lutego 2017 r. odwołująca się wniosła o wydanie decyzji stwierdzającej, że jako pracownik u płatnika składek S. P. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 29 czerwca 2015 r. do dnia dzisiejszego, a w przypadku nieuwzględnienia wniosku wniosła o wydanie decyzji o okresach podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.

Pismem z dnia 20 lutego 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zawiadomił odwołującą się i płatnika składek o wszczęciu postępowania wyjaśniającego mającego na celu ustalenie okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu współpracy z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą i uporządkowania zapisu na koncie A. P. jako ubezpieczonej.

W dniu 6 kwietnia 2017 r. organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję.

Na podstawie uzupełnionego materiału dowodowego Sąd Apelacyjny ustalił, że płatnik składek wielokrotnie opłacał składki na ubezpieczenia z opóźnieniem, przy czym w znakomitej większości przypadków były to opóźnienia nieprzekraczające miesiąca. Zdarzały się jednak okresy rozliczeniowe, w którym opóźnienie sięgało kilku miesięcy. W miesiącach poprzedzających sporne okresy rozliczeniowe płatnik składek osiągał przychody w wysokości niewystarczającej na

pokrycie wszystkich wydatków. Ostatecznie wszystkie zaległości składkowe zostały uregulowane. Wszystkie opóźnienia w opłacaniu składek miały miejsce w okresie przed zmianą kodu ubezpieczenia odwołującej przez płatnika składek, tj. przed listopadem 2016 r. Po dokonaniu tej zmiany wszystkie składki były opłacane w terminie.

Oceniając powyższy stan faktyczny, Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że wbrew zapatrywaniu Sądu pierwszej instancji, w rozpoznawanej sprawie niedopuszczalne było wydanie rozstrzygnięcia stwierdzającego podleganie odwołującej się ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek, bowiem zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest wyznaczony w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, a w drugim rzędzie - przedmiotem postępowania sądowego determinowanego zakresem odwołania od tej decyzji. W ramach rozpoznawania niniejszej sprawy Sąd *meriti* mógł rozstrzygnąć o podleganiu odwołującej się ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia pracowniczego, przy czym mogło to jedynie nastąpić w ramach rozstrzygnięcia kwestii prejudycjalnej, a nie przez wydanie orzeczenia co do istoty sprawy i zawarcie takiego rozstrzygnięcia w sentencji zaskarżonego wyroku. W przypadku uznania, że odwołująca się podlegała ubezpieczeniom społecznym jako pracownik, Sąd pierwszej instancji mógł zatem co najwyżej sformułować sentencję stwierdzającą, że odwołująca się nie podlega ubezpieczeniom społecznym jako osoba współpracująca, gdyż tylko wówczas zaskarżony wyrok odnosiłby się wprost do zaskarżonej decyzji.

Sąd Apelacyjny podzielił dokonane przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne dotyczące zakresu obowiązków odwołującej się i zasad jej współpracy z płatnikiem składek.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, odwołująca się spełniała wszystkie przesłanki wymagane przez art. 8 ust. 11 ustawy systemowej do zakwalifikowania jej jako osoby współpracującej. Mianowicie od 5 września 2015 r. pozostaje w związku małżeńskim z płatnikiem składek, a także prowadzi z nim wspólne gospodarstwo domowe. Wykonywane przez nią czynności miały istotny ciężar gatunkowy dla działalności gospodarczej prowadzonej przez płatnika składek.

Sąd Apelacyjny podkreślił też, że sytuacja faktyczna i prawna odwołującej się była odmienna niż wynikająca z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2016 r. w sprawie III UK 60/15 (LEX nr 1977935), który dotyczył komornika sądowego – płatnika składek i jego żony - asesora komorniczego. W sprawie tej Sąd Najwyższy przyjął, że wykonywanie przez komornika jako funkcjonariusza publicznego zadań z zakresu władzy publicznej wyłącznie osobiście uniemożliwia ustalenie, że asesor komorniczy lub inny pracownik kancelarii komorniczej staje się osobą współpracującą przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej po zawarciu z komornikiem związku małżeńskiego. Natomiast adwokat nie jest funkcjonariuszem publicznym, a czynności przez niego wykonywane nie są zastrzeżone wyłącznie do jego kompetencji. Adwokat nie ma obowiązku zatrudniania aplikanta adwokackiego ani tym bardziej nie jest ograniczony co do formy ewentualnej współpracy, co nie wyklucza współpracy z aplikantem prowadzącym działalność gospodarczą. Wobec powyższego nie można twierdzić, że sytuacja prawna aplikanta adwokackiego jest analogiczna do statusu asesora komorniczego, który w świetle przepisów regulujących działalność komorników nie może prowadzić działalności gospodarczej ani nie może być traktowany na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą. Jednocześnie zakres uprawnień aplikanta adwokackiego wskazuje na możliwość wykonywania czynności składających się na istotę wykonywania zawodu adwokata. Jakkolwiek od 1 stycznia 2016 r. odwołująca się utraciła uprawnienie do występowania przed sądami i innymi organami, to jednak nadal mogła przygotowywać pisma procesowe, umowy i opinie prawne, czyli czynności składające się na świadczenie pomocy prawnej.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny uznał, że odwołująca się, poczynwszy od 5 września 2015 r., podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba współpracująca przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej i z tego względu mogła podlegać ubezpieczeniu chorobowemu jedynie dobrowolnie.

Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że wniosek o wyrażenie zgody na opłacenie składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe odwołującej się zasługiwał na uwzględnienie. Odwołująca się nie miała żadnego wpływu na

dyscyplinę płatniczą swojego męża, ponieważ nie miała dostępu do jego rachunku bankowego i nie mogła kontrolować terminowości dokonywanych przez niego opłat. Skoro zatem odwołująca się nie zawiniła w żaden sposób w opóźnieniu w opłaceniu należnych składek, to nie sposób obciążać ją negatywnymi skutkami nierzetelnego zachowania płatnika składek. Nierzetelność płatnika składek była podyktowana zapewne błędnym przeświadczeniem o podleganiu przez odwołującą się ubezpieczeniu chorobowemu obowiązkowo jako pracownik, wszak po dokonaniu zmiany kodu ubezpieczenia odwołującej, płatnik składek opłacał wszystkie składki w terminie, co pozwala założyć, że zachowywałby on podobną dyscyplinę płatniczą w okresie wcześniejszym, gdyby miał świadomość innego tytułu ubezpieczenia.

Wyrok Sądu Apelacyjnego odwołująca się zaskarżyła w zakresie punktów 1. i 2. Zarzucono naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 8 ust. 11 ustawy systemowej, przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że pod desygnat pojęcia osoby współpracującej w rozumieniu tego przepisu i - w konsekwencji - pod normę wysłowioną w tym przepisie podlega osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, w tym jako aplikant adwokacki, przez adwokata będącego osobą prowadzącą pozarolniczą działalność w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej w formie indywidualnej kancelarii adwokackiej, będąca małżonkiem tego adwokata i pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym, w zakres obowiązków której wchodzi przygotowywanie projektów pism procesowych, umów, opinii prawnych, a także bieżąca obsługa kancelarii.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania apelacyjnego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym składzie oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Organ rentowy, w odpowiedzi na skargę kasacyjną, wniosł o jej oddalenie i zasądzenie od odwołującej się na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 8 ust. 2 ustawy systemowej wynika, że pracownik jest traktowany dla celów ubezpieczeń społecznych jak osoba współpracująca, gdy spełnia kryteria określone dla osób współpracujących w ust. 11 tego artykułu. Przepis ten ma kluczowe znaczenie w ocenie sytuacji prawnej osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę u współmałżonka będącego osobą prowadzącą działalność gospodarczą.

Wedle Sądu Apelacyjnego, praca odwołującej się, zatrudnionej u swojego męża w indywidualnej kancelarii adwokackiej, spełniała wszystkie kryteria współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej, o których mowa w art. 8 ust. 11 ustawy o systemowej, za które, oprócz pozostawania w związku małżeńskim i prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego, uznaje się istotny dla działalności gospodarczej ciężar gatunkowy działań współpracownika, które to działania nie mogą mieć charakteru wtórnego; muszą pozostawać w bezpośrednim związku z przedmiotem podjętej działalności oraz muszą charakteryzować się pewną systematycznością, stabilnością i zorganizowaniem, być wykonywane przez znaczący czas i ze znaczącą częstotliwością (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 stycznia 2009 r., II UK 134/08, OSNP 2010 nr 13-14, poz. 170; z dnia 20 maja 2008 r., II UK 286/07, OSNP 2009 nr 17-18, poz. 241; z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 315/09, LEX nr 604215; z dnia 18 maja 2017 r., I UK 215/16, LEX nr 2329474; z dnia 13 lipca 2017 r., III UK 181/16, LEX nr 2375932).

Stanowiska tego skarżąca nie kwestionuje, ale swój sprzeciw wobec uznania jej za osobę współpracującą przy prowadzeniu działalności gospodarczej opiera na występującej, w jej ocenie, analogii do sytuacji połączonych umową o pracę komornika sądowego (płatnika składek) i jego żony (zatrudnionego komornika asesora komorniczego) ocenianej w wyroku Sądu Najwyższego, III UK 60/15.

Teza powyższa wsparta została argumentami o tym, że: 1) adwokat, choć nie jest funkcjonariuszem publicznym, to wykonuje zawód zaufania publicznego, 2) aplikant adwokacki nie ponosi odpowiedzialności przed mocodawcą, za jego działania odpowiada adwokat, 3) aplikant adwokacki oraz prawnik niewykonyjący zawodu adwokata nie może samodzielnie świadczyć pomocy prawnej w takim zakresie jak adwokat. Natomiast jako jedyną różnicę, w ocenie skarżącej – nieistotną, stanowi to, że aplikanta i adwokata nie musi wiązać stosunek pracy, jak

to ma miejsce w przypadku komornika i asesora komorniczego, jednak okoliczności te nie mogą mieć znaczenia przy ocenie prawnej, ponieważ o objęciu określonym tytułem ubezpieczenia decydują przepisy prawa, a nie charakterystyka zawodu.

Odnosząc się do tej argumentacji, należy zauważyć, że Sąd Najwyższy w wyroku III UK 60/15 podkreślił cechy charakterystyczne zawodu komornika (że występuje on jako funkcjonariusz publiczny), lecz istotne znaczenie miał brak statusu przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (aktualny jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1168). Ustawodawca jedynie odesłał do przepisów ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 1128 ze zm.), ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 1285 ze zm.) - dotyczących osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą (art. 28 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji; Dz.U. z 2017 r., poz. 1277 ze zm., aktualnie art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych; jednolity tekst: Dz.U. 2022 r., poz. 1168). Zatem, z jednej strony, stosowanie przepisów ustawy systemowej zawężone zostało podmiotowo - do komorników (ale już nie asesorów komorniczych), z drugiej, nastąpiło odesłanie do przepisów dotyczących osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, a nie przepisów dotyczących osób współpracujących z nimi. Łącząc to spostrzeżenie z obowiązkiem komornika zatrudnienia asesora sądowego (art. 134 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych oraz art. 32 ust. 6 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji), nasuwa się oczywisty wniosek, że podstawą do objęcia ubezpieczeniami społecznymi asesora jest ten tytuł, który stanowi podstawę zatrudnienia, tj. umowa łącząca komornika z asesorem.

Podsumowując, skoro z jednej strony komornik jako funkcjonariusz publiczny nie prowadzi działalności gospodarczej, z drugiej zaś żaden przepis ustawy o komornikach sądowych (z 2018 r.), a wcześniej ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (z 1997 r.) nie nakazuje stosowania do asesora komorniczego przepisów ustawy systemowej dotyczących osób współpracujących z osobą prowadzącą

pozarolniczą działalność gospodarczą, to istotnie do asesora komorniczego nie ma zastosowania art. 8 ust. 11 ustawy systemowej. Nie decyduje zatem przy tej ocenie ani ustawowo dopuszczalny zakres czynności asesora komorniczego, ani ustawą określona ich specyfika, na które wskazuje skarżąca.

W przypadku adwokatów i aplikantów adwokackich czy też prawników niewykonujących zawodu adwokata te istotne przesłanki, uwypuklone wyżej, nie występują. Przede wszystkim adwokat prowadzący indywidualną kancelarię adwokacką, jako osoba wykonująca wolny zawód w rozumieniu art. 8 ust. 6 pkt 3b ustawy systemowej, jest osobą prowadzącą działalność gospodarczą. Oznacza to, że jego małżonek/małżonka, jeśli nawet jest zatrudniony w tej kancelarii na podstawie umowy o pracę, z mocy art. 8 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca i taki jest też jego tytuł ubezpieczeń.

Mając na uwadze powyższe. Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 i art. 98 § 1 k.p.c. w związku art. 398²¹ k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

[as]